

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 28. 3. 1958, sp. zn. 21 Co 14/58

Číslo: 31/1959

Právní věta:

K otázce manka v prodejně se samoobsluhou.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 28.03.1958

Spisová značka: 21 Co 14/58

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody - způsobené zaměstnancem, Smlouva pracovní - náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující národní podnik uplatnil proti čtyřem svým zaměstnancům kolektivně hmotně odpovědným nárok na náhradu manka ve výši 8.832,40 Kčs, které vzniklo v prodejně se samoobsluhou, kde tito zaměstnanci pracovali ve funkci vedoucího, zástupce vedoucího a pokladních kontrolorů.

Lidový soud civilní v Praze uznal žalované povinnými zaplatit žalobci na úhradu manka místo požadovaných 8.832,43 Kčs pouze polovinu ve výši 4.416 Kčs a přísl. a co do zbytku žalobu zamítl.

Krajský soud změnil rozsudek soudu první stolice tak, že uznal žalované povinnými zaplatit žalobci jen 3.532,95 Kčs.

Odůvodnění:

Krajský soud doplnil řízení opakováním důkazů a také provedením řady důkazů nových. Tuto zvláštní péči věnoval případu proto, že jde o samoobsluhu a k tomu samoobsluhu průmyslovým spotřebním zbožím, jako oddělení velkého obchodního domu. Je to věc naprosto nová a je třeba se vypořádat s podmínkami samoobsluhy tohoto druhu.

Náš obchod je budován pro dobro zákazníků, protože na konci našeho snažení nestojí maximální zisky, nýbrž pracující člověk. Proto v naší socialistické společnosti obchod má v samoobsluze možnost vybudovat dobře řízené podniky a sloužit občanstvu poskytováním výběru podle potřeby se všemi přednostmi samoobsluhy, tj. odstranění nákupních front, odstranění dohadování s prodáváči, dobré zásobení prodejen bohatým výběrem, soustředění nákupu, hygienické balení apod. Vedle toho

slouží tato forma distribuce i k snížení vlastních provozních nákladů. Snížování počtu zaměstnanců v nevýrobním sektoru umožňuje posílení zaměstnanců ve výrobě a tudíž zvýšení výrobních možností a snížení podílu nákladů neproduktivních sektorů. Proto přechod z individuální obsluhy k obsluze ve velkém, znamenající zlepšení služby zákazníkům, avšak též uvolnění pracovních sil pro výrobu, je v zájmu celé společnosti i zákazníků. Má-li být především přihlíženo k zájmu celé společnosti, pak zavádění samoobsluhy ani u nás nesmí být spojeno se zvýšením vlastních nákladů a se zvýšením počtu personálu v prodejnách. To by bylo v protikladu se zásadou zvyšování efektivnosti našeho hospodaření a snižování počtu neproduktivních zaměstnanců. Samoobsluha u nás proto musí být spojena podle zásad a směrnic naší strany a vlády s větší efektivností prodeje a se snížením počtu neproduktivních, tj. přímo na výrobě se podílejících zaměstnanců. Přitom je nutno dbát toho, aby byla náležitě zajištěna ochrana socialistického vlastnictví, o kterou musí stejnou měrou a vhodným způsobem usilovat jak vedoucí pracovníci podniku, tak i jeho hmotně odpovědní zaměstnanci. Tato zvýšená ochrana je nutná proto, že příležitost ke krádeži prodávaného zboží je zde zvlášť velká.

Hledě k uvedeným zásadám, odvolací soud po doplněném zjištění skutkového stavu posoudil věc takto:

Všichni žalovaní měli kolektivní hmotnou odpovědnost. Byli v samoobsluze nováčci, samoobsluhu sami zařizovali a v tomto u nás dosud neprozkoumaném období a úseku samoobsluhy průmyslového spotřebního zboží zahajovali. Podařilo se jim prokázat, že nezavinili celou škodu, která vznikla v nesporné zažalované výši i po odečtení ztrátového, které na jiných úsecích prodeje tohoto zboží vůbec přiznáváno není. Podařilo se jim dále prokázat, že vedení podniku nepečovalo náležitě o oddělení a jeho rozvoj, zacházelo s ním jako s jinými odděleními, pokud zde byla snaha pomoci, nebyla zaměřena na to rozhodující, tj. na zvýšení účinnosti dohledu odpovědných pracovníků v boji proti metle samoobsluhy, krádežím. Rozhodující v tom směru je nezařízení požadovaných zrcadel a odmítnutí pomoci v takové organizaci přísunu zboží, aby vedoucí prodejen nemusil odbíhat v prodejní době, kdy je s pokladní na prodejně sám, a v nikoli dostatečné pomoci v tom, aby vedoucí prodejny nemusil odbíhat do jiných oddělení a vymáhat tam dodávky zboží. Účinnou pomoc neposkytl ani ředitel podniku, jehož práce tu byla povrchní a nešla do hloubky. Protože hlavním nebezpečím pro samoobsluhu jsou krádeže vyloženého zboží, byla tím podstatně oslabena hlavní funkce, kterou žalovaní měli mít, totiž dohled nad prodejem v ochraně socialistického majetku. Při samoobsluze příležitost ke krádeži je sama o sobě značná. Oslabování dohledu znamená podstatné ohrožení socialistického vlastnictví dalším zvýšením lákavé příležitosti pro rozkradače. Že ke krádežím docházelo, bylo bezpečně zjištěno. Počet krádeží je nesnadno zjistit, protože hmotně odpovědní zaměstnanci nemají vůbec přehled o zboží, když není blokový systém. Mohou se opírat jen o své zkušenosti vzájemně dvěma směry sdělované. Je tedy nepochybné, že socialistické vlastnictví tu bylo postiženo krádežemi více, než přesná výše dopadených krádeží, případně odhalených krádeží, činí. Soud první stolice proto správně věc posoudil, když uznal, že polovinu zažalované částky je možno takto přičíst i vedle přiznaného ztrátového na vrub podniku podle § 348 obč. zák. Vedoucí podniku a jeho odpovědní pracovníci si musí uvědomit, že v nově zařizované samoobsluze, kde prakticky není možno vylučovat zákazníky, kteří si nevezmou košíček, kde nelze vylučovat z přístupu děti, kde nelze otevřeně každého zákazníka sledovat, kde nutno zboží ponechat volně vystavené a kde není bezpečný přehled o stavu prodeje jednotlivých druhů zboží, si nepočínali správně, jestliže účinnost dohledu dostatečně nepodpořili.

Na druhé straně soud první stolice zcela správně uvedl, že zjištěné krádeže jsou drobnější a že jimi nelze celé manko vysvětlit. I kdyby krádeže činily více než polovinu zažalovaného manka, nemohl by soud další odpovědnost přesunout na závod a jím zaviněné oslabování dohledu, a bylo by nutno další krádeže připočítat na vrub žalovaných samých a jejich nedostatečné ostražitosti.

Nutno ovšem přihlídnout i k tomu, že žalovaní měli subjektivní nesnáze vzhledem k své nezkušenosti. Nedostali ani pořádnou pomoc při sdělování zkušeností odjinud, ani probíráním a

odstraňováním jejich subjektivních nesnází, s nimiž se pochopitelně nemohli ihned vyrovnat, zejména musili-li přejímku zboží a nákupu provádět v prodejní době. K těmto výjimečným okolnostem případu přihlédl soud podle § 358 obč. zák. a na konto toho snížil částku, kterou jsou žalovaní povinni zaplatit žalobci, o přibližně jednu pětinu proti rozhodnutí soudu první stolice, tj. o 883,24 Kčs.

Na základě doplnění řízení a podle provedeného rozboru rozhodl tedy soud odvolací tak, že vyhověl částečně odvolání žalovaných, naproti tomu odvolání žalobce neshledal důvodným a změnil rozsudek soudu první stolice tak, že žalovaní jsou povinni rukou společnou a nedílnou zaplatit částku 3.532,95 Kčs s přísl. místo 4.416 Kčs s přísl., takže v této částce 3.532,95 Kčs a v zamítavé části byl rozsudek soudu první stolice potvrzen, dále však byla zamítnuta žaloba v částce 883,05 Kčs s přísl.